

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ตำบลสินปุน อำเภอเขาพนม จังหวัดกระบี่*

PUBLIC PARTICIPATION IN PROMOTING THE QUALITY OF LIFE OF THE ELDERLY PEOPLE, SINTUN SUBDISTRICT, KHAO PHANOM DISTRICT, KRABI PROVINCE

พระอธิการสุริยพงษ์ อชิโต (ศรีเทพ)*, พระครูวิรัตธรรมโชติ, พระครูโสภณรัตน์บัณฑิต

Phraatikan Suriyaphong Achito (Sri Thep)*, Phrakru Wiratthammachot, Phrakru Sophonrattanabundit

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย นครศรีธรรมราช ประเทศไทย

Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakron Si Thammarat, Thailand

*Corresponding author E-mail: 6503204001@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ตำบลสินปุน อำเภอเขาพนม จังหวัดกระบี่ และ 2) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ตำบลสินปุน อำเภอเขาพนม จังหวัดกระบี่ กลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ จำนวน 20 คน และเชิงปริมาณจำนวน 295 คน โดยใช้วิธีวิจัยแบบผสม รวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพผ่านการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ตำบลสินปุน อำเภอเขาพนม จังหวัดกระบี่ โดยรวมทั้ง 4 ด้าน มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = 3.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปน้อย พบว่า 1) การมีส่วนร่วมส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ด้านการรับผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$) รองลงมา ได้แก่ ด้านการปฏิบัติการ ($\bar{X} = 3.55$) ด้านการติดตามและประเมินผล ($\bar{X} = 3.49$) และด้านการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยในระดับน้อย ($\bar{X} = 3.04$) ตามลำดับ 2) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ผลการวิจัยพบว่า การสร้างพื้นที่ในชุมชนที่เหมาะสมสำหรับกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุเพื่อให้ผู้สูงอายุมีโอกาสร่วมกิจกรรมในชุมชนอย่างแท้จริง นอกจากนี้ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในชุมชนระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ และภาคีเครือข่ายถือเป็นอีกแนวทางที่สำคัญ ซึ่งจะช่วยสนับสนุนทรัพยากรและบุคลากรในการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนและครอบคลุมผู้สูงอายุทุกคนในชุมชน

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของประชาชน, การส่งเสริม, คุณภาพชีวิต, ผู้สูงอายุ

Abstract

This research article aims to 1) Study public participation in promoting the quality of life for the elderly in Sintun Subdistrict, Khao Phanom District, Krabi Province, and 2) Explore suggestions for public participation in promoting the quality of life for the elderly in Sintun Subdistrict, Khao

* Received October 12, 2024; Revised November 14, 2024; Accepted November 22, 2024

Phanom District, Krabi Province. The study employs a mixed-method approach, involving a qualitative sample of 20 participants and a quantitative sample of 295 participants. Qualitative data were collected through unstructured interviews with key informants. The statistics used for data analysis include percentage, mean, and standard deviation. The research findings indicate that public participation in promoting the quality of life for the elderly in Sinpun Subdistrict, Khao Phanom District, Krabi Province, had an overall high average score ($\bar{X} = 3.50$). When considering each aspect individually, the average scores in descending order were: 1) Participation in receiving benefits, with a high average ($\bar{X} = 3.95$), followed by operational participation ($\bar{X} = 3.55$), monitoring and evaluation ($\bar{X} = 3.49$), and decision-making, which had a low average ($\bar{X} = 3.04$). The study further reveals that creating appropriate community spaces for activities that meet the needs of the elderly allows for genuine participation in community activities. Additionally, building a collaborative network within the community among various agencies and stakeholders is a significant strategy, as it supports resources and personnel in achieving sustainable and inclusive quality-of-life development for all elderly individuals in the community.

Keywords: Public Participation, Promoting, The Quality of Life, Elderly People

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้มีบทบัญญัติหลักการที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุไว้ 2 หมวด ได้แก่ หมวด 3 ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560, 2560) ซึ่งมาตรา 27 บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิ เสรีภาพ และได้รับความคุ้มครองเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน ห้ามเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมไม่ว่าจะเป็นเพราะถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกาย สภาวะ เศรษฐกิจ สังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษา หรือความคิดเห็นทางการเมืองที่ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้ มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้น เพื่อขจัดอุปสรรค หรือการส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น หรือเพื่อคุ้มครองหรืออำนวยความสะดวกให้แก่เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการหรือผู้ด้อยโอกาส ย่อมไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ตามวรรคสาม บุคคลผู้เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐ และพนักงานหรือลูกจ้างขององค์กรของรัฐย่อมมีสิทธิและเสรีภาพเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป เว้นแต่ที่จำกัดไว้ในกฎหมายเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจริยธรรม” ประกอบมาตรา 48 บัญญัติว่า “...บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีและไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ และบุคคลผู้ยากไร้ย่อมมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ” หมวด 6 ว่าด้วยแนวนโยบายแห่งรัฐ ได้แก่ มาตรา 71 บัญญัติว่า “รัฐพึงส่งเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวอันเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สังคมมีความจำเป็นที่จะต้องจัดให้ประชาชนทุกคนมีที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมและปลอดภัย พร้อมทั้งส่งเสริมและพัฒนาการสร้างสรรค์สุขภาพอย่างครอบคลุม เพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพที่แข็งแรงทั้งร่างกาย และจิตใจ รวมถึงการส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาให้สามารถก้าวไปสู่ความเป็นเลิศ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนอย่างทั่วถึง นอกจากนี้ รัฐยังควรส่งเสริมและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพและมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีคุณภาพและความสามารถสูงขึ้นรัฐพึงให้ความช่วยเหลือเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ยากไร้ และผู้ด้อยโอกาสให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และคุ้มครองป้องกันมิให้บุคคลดังกล่าว ถูกใช้ความรุนแรง หรือปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมรวมทั้งให้การบำบัดฟื้นฟูและเยียวยาผู้ถูกกระทำดังกล่าว

ในการจัดสรรงบประมาณรัฐพึงคำนึงความจำเป็น และความต้องการที่แตกต่างกันของเพศวัยและสภาพของบุคคล ทั้งนี้เพื่อความเป็นธรรม” (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2565)

สถานการณ์ผู้สูงอายุของโลก ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2562 โลกมีประชากรประมาณ 7,433 ล้านคน โดยในจำนวนนั้นมีประชากรผู้สูงอายุ 929 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 12.5 ของประชากรโลกทั้งหมด ประชาคมอาเซียน ก็พบว่า มีประชากรผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน สำหรับประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 และเป็นสังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ในปี พ.ศ. 2564 โดยคาดการณ์ว่าในปี พ.ศ. 2574 ประเทศไทยจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยมีสัดส่วนผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 28 ของประชากรทั้งหมด การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุมีสาเหตุมาจากนโยบายการวางแผนครอบครัวของรัฐบาลที่ทำให้อัตราการเกิดใหม่ของประชากรเพิ่มขึ้นอย่างช้า ๆ นอกจากนี้ นโยบายระบบประกันสุขภาพถ้วนหน้าในปี พ.ศ. 2544 ก็มีมีส่วนช่วยให้อายุขัยของคนไทยยืนยาวขึ้น (สถาบันพระปกเกล้า, 2552) นอกจากนี้ ประชากรที่เกิดในช่วงปี พ.ศ. 2506 - 2526 ซึ่งมีจำนวนมากกว่า 1 ล้านคนต่อปี กำลังเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ ส่งผลให้อัตราส่วนของวัยเด็กลดลง การลดลงของอัตราการเกิดในหลายประเทศก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สัดส่วนของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่ผู้สูงอายุกลับมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว (ปราโมทย์ ประสาทกุล, 2560)

ตำบลสินปุน อำเภอเขาพนม จังหวัดกระบี่ มีคลองสินปุนไหลผ่าน ซึ่งเป็นเขตแดนที่อยู่ระหว่างจังหวัด นครศรีธรรมราช กับกระบี่ ปัจจุบันพื้นที่นี้แบ่งการปกครองออกเป็น 10 หมู่บ้าน มีประชากรทั้งหมด 9,381 คน และ 3,250 ครัวเรือน มีผู้สูงอายุ 939 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มติดสังคม 853 คน กลุ่มติดบ้าน 74 คน และ กลุ่มติดเตียง 12 คน แม้องค์การบริหารส่วนตำบลสินปุนจะมีโครงการเกี่ยวกับผู้สูงอายุและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน แต่ยังคงดูแลผู้สูงอายุได้ไม่ทั่วถึง เนื่องจากจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ปัญหาหลัก คือ การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ยังไม่ครอบคลุมและไม่ตอบสนองความต้องการที่แตกต่างกันของผู้สูงอายุ อีกทั้งชมรมผู้สูงอายุยังมีสมาชิกน้อยและขาดความต่อเนื่อง จึงจำเป็นต้องมีการร่วมมือจากทุกฝ่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในพื้นที่นี้ (องค์การบริหารส่วนตำบลสินปุน, 2567)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว พบว่า ผู้วิจัยจึงมีสนใจศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ตำบลสินปุน อำเภอเขาพนม จังหวัดกระบี่ เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่หรือในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ตำบลสินปุน อำเภอเขาพนม จังหวัดกระบี่ มากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ตำบลสินปุน อำเภอเขาพนม จังหวัดกระบี่
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ตำบลสินปุน อำเภอเขาพนม จังหวัดกระบี่

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณที่สอดคล้องกับผลการวิจัยอย่างชัดเจน การวิจัยเชิงคุณภาพดำเนินการผ่านการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เครื่องมือทั้งสองประเภทเป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อการวิจัยนี้โดยเฉพาะ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นประชากรกลุ่มผู้สูงอายุ ในเขตตำบลสินปุน อำเภอเขาพนม จังหวัดกระบี่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นประชาชนกลุ่มผู้สูงอายุในเขตตำบลสินปุน อำเภอเขาพนม จังหวัดกระบี่ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางสำเร็จรูปของเครจซี่ มอร์แกน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 295 คน และสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 20 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการจัดทำ โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม (Check List)

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลสินปุน อำเภอเขาพนม จังหวัดกระบี่ ในการกำหนดตัวแปร คำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ท 5 ระดับ (มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด) แบ่งเป็น 4 ด้าน รวม 15 ข้อ

การสร้างเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามตามขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายและกรอบการวิจัย
2. ศึกษาเอกสาร หลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อสร้างแบบสอบถาม สำหรับการเก็บข้อมูลทั่วไปและความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลสินปุน อำเภอเขาพนม จังหวัดกระบี่
3. เรียบเรียงและสร้างคำถามให้ครอบคลุมความคิดเห็นใน 4 ด้าน ของการมีส่วนร่วม และนำแบบสอบถามที่ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องของคำถามกับวัตถุประสงค์ซึ่งได้ค่า IOC ทุกข้อมีค่า IOC = 1.00 สรุปได้ว่าข้อคำถามแต่ละข้อสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ได้
4. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try - out) กับผู้สูงอายุในพื้นที่ตำบลโคกหาร อำเภอเขาพนม จังหวัดกระบี่ ในการวิจัย จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha coefficient) ได้ค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่น 0.757 สรุปได้ว่า แบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือและสามารถนำไปใช้จริงได้
5. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้จริงในการเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บข้อมูลวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. แจกแบบสอบถาม จำนวน 295 ชุด ให้กลุ่มผู้สูงอายุในตำบลสินปุน พร้อมอธิบายวิธีตอบแบบสอบถาม ก่อนให้กลุ่มตัวอย่างลงมือตอบด้วยตนเอง
2. รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนครบทั้ง 295 ชุด เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและนำไปวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลก่อนนำไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิเคราะห์นำเสนอเป็นขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน พร้อมนำเสนอในรูปแบบตารางและภาพประกอบ

ตอนที่ 2 ระดับความคิดเห็นของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ตำบลสินปุน อำเภอเขาพนม จังหวัดกระบี่ จำแนกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการตัดสินใจ 2) ด้านการปฏิบัติ

3) ด้านการรับผลประโยชน์ และ 4) ด้านการติดตามประเมินผล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วแปลผลโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้ ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด 5 คะแนน ระดับการมีส่วนร่วมมาก 4 คะแนน ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง 3 คะแนน ระดับการมีส่วนร่วมน้อย 2 คะแนน และระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด 1 คะแนน (Best, J. W., 1977)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ตำบลสินปุน อำเภอเขาพนม จังหวัดกระบี่

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ตำบลสินปุน อำเภอเขาพนม จังหวัดกระบี่ โดยรวมทั้ง 4 ด้าน

การมีส่วนร่วมส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ด้านการตัดสินใจ	3.04	0.76	ปานกลาง
ด้านการปฏิบัติการ	3.55	0.88	มาก
ด้านการรับผลประโยชน์	3.95	0.98	มาก
ด้านการติดตามและประเมินผล	3.49	1.16	ปานกลาง
รวม	3.50	0.94	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.94) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า การมีส่วนร่วมส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ด้านการรับผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.98) รองลงมา ได้แก่ ด้านการปฏิบัติการ ($\bar{X} = 3.55$, S.D. = 0.88) ด้านการติดตามและประเมินผล ($\bar{X} = 3.49$, S.D. = 1.16) และด้านการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยในระดับน้อย ($\bar{X} = 3.04$, S.D. = 0.76) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ตำบลสินปุน อำเภอเขาพนม จังหวัดกระบี่ พบว่า

2.1 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ตำบลสินปุน อำเภอเขาพนม จังหวัดกระบี่ ด้านการตัดสินใจ ควรจะจัดให้มีการประชุมชมชน เพื่อค้นหาปัญหาอุปสรรค และหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้สูงอายุ โดยให้ผู้สูงอายุได้ร่วมแสดงความคิดเห็นร่วมกันคนในชมชน และควรจัดพื้นที่ที่เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ของผู้สูงอายุ

2.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ตำบลสินปุน อำเภอเขาพนม จังหวัดกระบี่ ด้านการปฏิบัติการ หลักการปฏิบัติเพื่อส่งเสริมผู้สูงอายุ ควรจะต้องมีการวางแผนการดำเนินงานโครงการกิจกรรมต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุและคนในครอบครัวของผู้สูงอายุ เพื่อแสดงถึงความรัก ความอบอุ่นที่คนในครอบครัวมีต่อผู้สูงอายุ โดยเฉพาะกิจกรรมที่ให้ความรู้ในเรื่อง 3 อ. คือ อาหาร ออกกำลังกาย อารมณ์

2.3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ตำบลสินปุน อำเภอเขาพนม จังหวัดกระบี่ ด้านการรับผลประโยชน์ ผลประโยชน์ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นกับผู้สูงอายุจะต้องมีคุณภาพกับผู้สูงอายุทุกคน ไม่เฉพาะเจาะจงกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง โดยเฉพาะระบบสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุจะต้องมีความเท่าเทียมกัน และที่สำคัญผู้สูงอายุควรจะได้รับข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์ต่อผู้สูงอายุ

2.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ตำบลสินปุน อำเภอเขาพนม จังหวัดกระบี่ ด้านการติดตามและประเมินผล ในการติดตามประเมินผล ควรจะต้องมีการลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมผู้สูงอายุ เพื่อรับทราบถึงปัญหาอุปสรรค และนำมาวิเคราะห์เพื่อวางแผนงานในการที่จะปรับปรุงแก้ไขปัญหาอุปสรรคเหล่านั้นให้หมดไป โดยทำงานร่วมกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำข้อมูลสุขภาพของผู้สูงอายุที่ถูกต้องตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้

อภิปรายผล

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ตำบลสินปุน อำเภอเขาพนม จังหวัดกระบี่ โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายได้ พบว่า ด้านการรับผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการปฏิบัติการ ด้านการติดตามและประเมินผล ส่วนด้านการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดที่เป็นอย่างนี้เพราะคนในชุมชนได้มีการร่วมมือกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการในเรื่องของสุขภาพของผู้สูงอายุเป็นหลัก โดยจะเน้นในเรื่อง อาหาร อารมณ์ และออกกำลังกาย ซึ่งกิจกรรมนี้เป็นผลประโยชน์โดยตรงต่อผู้สูงอายุ และยิ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดนัย ลามคำ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาเชิงสำรวจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในตำบลวังปลาป้อม อำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอยู่ในระดับสูง โดยพบว่า ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมด้านการวางแผน การรับผลประโยชน์ และการประเมินผลอยู่ในระดับสูงสุด ส่วนด้านการปฏิบัติการอยู่ในระดับสูงแต่ต่ำกว่า อย่างไรก็ตาม การมีส่วนร่วมของชุมชนในลักษณะนี้สอดคล้องกับข้อสังเกตในตำบลสินปุนที่พบว่า การที่ประชาชนมีความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยเฉพาะการส่งเสริมด้านสุขภาพ (ดนัย ลามคำ, 2563)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ตำบลสินปุน อำเภอเขาพนม จังหวัดกระบี่ ในรายด้าน มีดังนี้

ด้านการตัดสินใจ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อ 1 ที่ว่า ชุมชนรับฟังปัญหา ข้อมูลคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ มีระดับค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ข้อ 4 ที่ว่า ชุมชนได้ร่วมกันวางแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และข้อ 3 ที่ว่า ชุมชนมีการแสดงความคิดเห็นในการจัดลำดับความสำคัญปัญหาการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และข้อ 2 ที่ว่า ชุมชนค้นหาปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ มีระดับค่าเฉลี่ยน้อยสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศักดินันท์ ดวงตา ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ ของอำเภอศรีวิไล จังหวัดบึงกาฬ พบว่า 1) สภาพปัญหาการดำเนินงาน ด้านคณะกรรมการขาดความเข้าใจแนวทางการดำเนินงาน และบทบาทหน้าที่ ด้านงบประมาณ การบริหารงบประมาณขาดประสิทธิภาพ ด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากร แผนการพัฒนาศักยภาพบุคลากรไม่ชัดเจน และการจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพบุคลากรไม่ตรงตามแผน 2) รูปแบบการดำเนินงานเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ประกอบด้วย 2.1) การขับเคลื่อนการดำเนินงาน 2.2) การพัฒนาศักยภาพบุคลากร 2.3) การคืนข้อมูลสู่ชุมชน และ 2.4) การถอดบทเรียน ดังนั้น การดำเนินงานพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้น ต้องอาศัยความร่วมมือจาก ทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อน โดยอาศัยหลักการประชาชนเป็นศูนย์กลาง (ศักดินันท์ ดวงตา, 2565)

ด้านการปฏิบัติการ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ 3 ที่ว่า มีการประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจถึงความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ มีระดับค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ข้อ 2 ที่ว่า มีประชาชนในชุมชนมีการติดต่อภาคีเครือข่ายเพื่อดำเนินงานพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และข้อ 1 ที่ว่า ประชาชนในชุมชนมีการประชุมชี้แจงหาแนวทางแก้ไขปัญหาคคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ส่วนข้อ 4 ที่ว่า ประชาชนใน

ชุมชนมีการปฏิบัติตามแผนงานการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ มีระดับค่าเฉลี่ยน้อยสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ บำเพ็ญ ไมตรีโสภณ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการสื่อสารกับผู้สูงอายุกับการแพร่ระบาดของ ชาวสารในช่วงสถานการณ์ไวรัสโคโรนา 19 พบว่า การประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพต่อผู้สูงอายุ โดยเฉพาะ ในช่วงการแพร่ระบาดของ COVID-19 จะต้องให้ความสำคัญกับการใช้ภาษาที่ง่ายต่อการเข้าใจ การสื่อสารสองทาง และการใช้รูปแบบที่เหมาะสม ทำให้ผู้สูงอายุรับรู้ถึงความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิตตนเอง การประชาสัมพันธ์ ยังช่วยลดความเข้าใจผิดและส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถปรับตัวต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะ เมื่อข้อมูลได้รับการสื่อสารอย่างตรงไปตรงมาและเป็นมิตร ซึ่งตรงกับผลการวิจัย ที่พบว่า การใช้วิธีการประชาสัมพันธ์ ที่เข้าถึงง่ายเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การมีส่วนร่วมในชุมชนเกิดผลลัพธ์ที่ดี (บำเพ็ญ ไมตรีโสภณ, 2565)

ด้านการรับผลประโยชน์ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ 2 ที่ว่า มีการกำหนดผลสำเร็จของการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ มีระดับค่าเฉลี่ยมาก รองลงมา ได้แก่ ข้อ 4 ที่ว่า ทุกคนมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และข้อ 1 ที่ว่า มีการเสนอปัญหาและร่วมแสดงความคิดเห็น การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ส่วนข้อ 3 ที่ว่า ผู้สูงอายุในชุมชนทุกคนได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิต มีระดับค่าเฉลี่ยน้อยสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิรประภา หล้าสิงห์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่า การให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีบทบาทในกระบวนการพัฒนานี้ ตั้งแต่การร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมลงมือทำกิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ มีส่วนอย่างมากต่อความสำเร็จของ โครงการ ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนช่วยให้ผู้สูงอายุได้รับการดูแลอย่างทั่วถึงและพัฒนา ด้านสุขภาพได้ดีขึ้น อีกทั้งยังช่วยเสริมสร้างกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการและวิถีชีวิตของผู้สูงอายุ ส่งเสริม ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างคนในชุมชน ซึ่งนำไปสู่การสร้างสังคมที่มีความเข้มแข็งและยั่งยืน การที่ชุมชนได้ร่วมกัน กำหนดปัญหา วางแผน ลงมือปฏิบัติ และประเมินผล ทำให้โครงการมีความตอบสนองต่อความต้องการของ ผู้สูงอายุได้อย่างแท้จริง และเป็นการสร้างความรู้สึกรักภาคภูมิใจในชุมชน (ศิรประภา หล้าสิงห์, 2563)

ด้านการติดตามประเมินผล พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ 2 ที่ว่า มีการวิเคราะห์ผลการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ มีระดับค่าเฉลี่ยมาก รองลงมา ได้แก่ ข้อที่ 3 ที่ว่า มีการวิเคราะห์ผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุร่วมกัน มีระดับค่าเฉลี่ย ส่วนข้อ 1 ที่ว่า มีการติดตาม ประเมินผลผลงานโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง มีระดับค่าเฉลี่ยน้อยสุด สอดคล้องกับ งานวิจัยของ เลิศชาย หอมหวล และ พิชัยรัฐ หมื่นด้วง ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่า ประชาชน มีส่วนร่วมในระดับสูงในด้านการตัดสินใจ การดำเนินการ การรับผลประโยชน์ และการประเมินผล ซึ่งชี้ให้เห็นถึง ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกขั้นตอนของการพัฒนา (เลิศชาย หอมหวล และพิชัยรัฐ หมื่นด้วง, 2564)

องค์ความรู้ใหม่

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลสินปุน อำเภอเขาพนม จังหวัดกระบี่ พบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นกับผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากการเสื่อมถอยทางอารมณ์ ผู้สูงอายุมักจะไม่สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ ทำให้เกิดความเอาแต่ใจ และบางครั้งก็ไม่สามารถตัดสินใจ ได้ด้วยตนเอง เนื่องจากความกลัวและความเกรงใจต่อคนในครอบครัว รวมถึงความกังวลว่าจะเป็นภาระหรือ สร้างความรำคาญให้กับครอบครัว ด้วยเหตุนี้ คนในครอบครัว ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงจำเป็นต้องร่วมมือ กันอย่างใกล้ชิดในการหาแนวทางแก้ไขปัญหา เพื่อช่วยให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพกายและจิตใจที่มั่นคง แนวทางสำคัญ ที่จะช่วยส่งเสริมสุขภาพที่ดีของผู้สูงอายุ ควรมุ่งเน้นไปที่การดูแลในเรื่องอาหาร การปรับปรุงสภาวะอารมณ์ และการสนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ การจัดสรรพื้นที่ในชุมชนให้ผู้สูงอายุได้ทำกิจกรรมที่ตรง

กับความต้องการของพวกเขา เป็นอีกหนึ่งวิธีที่สามารถช่วยเสริมสร้างสุขภาพที่ดีให้กับผู้สูงอายุได้อย่างแท้จริง นอกจากนี้ ผู้ที่เกี่ยวข้องควรมีการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผู้สูงอายุเพื่อนำมาวิเคราะห์และประเมินผล เพื่อใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาแนวทางการดูแลให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในระยะยาว

สรุปและข้อเสนอแนะ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ตำบลสินปุน อำเภอเขาพนม จังหวัดกระบี่ มีปัจจัยที่สำคัญในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ทั้ง 4 ด้าน คือ 1) ด้านการตัดสินใจ ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นกับผู้สูงอายุ ถือเป็นสิ่งสำคัญต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เพราะความสามารถทางความคิดที่ถดถอย จึงทำให้ผู้สูงอายุไม่กล้าที่จะตัดสินใจ เพื่อแก้ไขปัญหาเหล่านี้ชุมชนจึงต้องมีส่วนร่วมในการรับฟังสภาพปัญหา ข้อมูลคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ร่วมกันแสดงความคิดเห็นและร่วมกันวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้สูงอายุ 2) ด้านการปฏิบัติการ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุจะต้องประชุมชี้แจงแนวทางแก้ไขปัญหาตามความต้องการที่แท้จริง และต้องทำงานร่วมกับภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ทั้งในและนอกพื้นที่ เพื่อสร้างความเข้าใจถึงความสำคัญของการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ 3) ด้านการรับผลประโยชน์ สำหรับผู้สูงอายุผลประโยชน์ที่สำคัญต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุจะเป็นเรื่องของสุขภาพที่แข็งแรง ผู้สูงอายุจึงต้องร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อรักษาผลประโยชน์ของตนเองและผู้สูงอายุทุกคน ซึ่งผลประโยชน์ของผู้สูงอายุจะมีความเกี่ยวข้องกับอาหาร อารมณ์ ออกกำลังกาย ผู้ดูแลหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ เหล่านี้ เพื่อเป็นการประกันคุณภาพชีวิตในเรื่องของผลประโยชน์ที่ผู้สูงอายุจะได้รับทั้งจากชุมชน ภาคีเครือข่าย และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง 4) ด้านการติดตามประเมินผล เป็นการจัดโครงสร้างองค์กรตามหน้าที่ แบ่งเป็นฝ่ายต่าง ๆ มีการควบคุม กำกับโดยการออกกฎระเบียบให้ผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องยึดถือปฏิบัติ ให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในบทความวิจัยนี้ผู้วิจัยขอเสนอข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมในงานวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ตำบลสินปุน อำเภอเขาพนม จังหวัดกระบี่” มีดังนี้ 1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย 1.1) การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุนั้น ต้องนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และวิถีวัฒนธรรมชุมชนมาประยุกต์เพื่อสร้างสรรค์กิจกรรมต่าง ๆ ที่ช่วยเสริมทางด้านร่างกายและจิตใจแก่ผู้สูงอายุ ซึ่งผู้นำชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างแท้จริง และสามารถประยุกต์เข้ากับกิจกรรมที่กลุ่มผู้สูงอายุได้ดำเนินการอยู่ต่อไป 2) ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ การวางแผนในการสนับสนุนให้การส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุเกิดความยั่งยืน และสมาชิกในชุมชนควรได้มีส่วนร่วมในการวางแผนการลด หรือแก้ปัญหา โดยต้องการประชุมปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนแนวคิด และเดินทางไปในทิศทางเดียวกัน อีกทั้ง การติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่จะนำมาปรับปรุงการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาและปรับปรุงกิจกรรมที่ทำร่วมกันให้มีความเหมาะสมและจะนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ของโครงการต่อไป 3) ในการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ครั้งต่อไป ควรศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินงานระหว่างชุมชนต้นแบบต่าง ๆ ว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร เพื่อให้เห็นความแตกต่างระหว่างชุมชน อันจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาและปรับปรุงโครงการต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- दनัย ลามคำ. (2563). “การมีส่วนร่วมของประชาชนและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในตำบลวังปลาป้อม อำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู”. วารสารวิชาการ สคร, 26(2), 34-42.
- บำเพ็ญ ไมตรีโสภณ. (2565). “แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการสื่อสารกับผู้สูงอายุกับการแพร่ระบาดของข่าวสาร ในช่วงสถานการณ์ไวรัสโคโรนา 19”. Journal of Modern Learning Development, 7(9), 157-172.
- ปราโมทย์ ประสาทกุล. (2560). สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560). “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย”. กรุงเทพมหานคร: สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- เลิศชาย หอมหวล และพิชัยรัฐ หมื่นด้วง. (2564). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอาน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย. วารสารร้อยแก่นสาร, 6(11), 211-220.
- ศักดิ์นันท์ ดวงตา. (2565). “การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ ของอำเภอศรีวิไล จังหวัดบึงกาฬ”. ใน รายงานการวิจัย. สำนักงานสาธารณสุขอำเภอศรีวิไล.
- ศิริประภา หล้าสิงห์. (2563). การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน. ใน วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาการพัฒนชุมชน. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2552). การมีส่วนร่วมของประชาชน. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2565). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
- องค์การบริหารส่วนตำบลสินปุน. (2567). “ประวัติและข้อมูลสภาพทั่วไป”. เรียกใช้เมื่อ 10 ตุลาคม 2567 จาก <https://sinpunlocal.go.th/public/list/data/index/menu/1142>
- Best, J. W. (1977). “Research in education”. (3rd ed.). Krabi: Prentice-Hall.